

4^ο Πανελλήνιο Συνέδριο

Το εκπαιδευτικό παιχνίδι και η τέχνη στην εκπαίδευση και στον πολιτισμό

4 & 5
Νοεμβρίου
2023

Το παιχνίδι και η τέχνη στο παιδικό περιοδικό «το ρόδι»

Τσιβούλη Θεοδώρα

theodoratsiv@hotmail.com

«Το ρόδι»

το περιοδικό για παιδιά

Πρωτοκυκλοφορεί κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο

- **από** Δεκέμβριο του 1977
- **έως** το Δεκέμβριο του 1982 (που αναστέλλει την κυκλοφορία του)
- με μηνιαία περιοδικότητα.

Επανακυκλοφορεί, μετά από έντεκα χρόνια διακοπής,

- **από** τον Νοέμβριο του 1993
- **έως** το Νοέμβριο του 1996.
- ανανεωμένο, με καινούριες ιδέες, και
- με μηνιαία περιοδικότητα.

«Το ρόδι»

το περιοδικό για παιδιά

Εκδότρια και διευθύντρια του περιοδικού

Δροσούλα Βασιλείου-Έλλιου

Μαζί με:

- τη Χίλαρη Πετσάλη- Διομήδη
- την Ελένη Αρβανίτη και
- τη Μαριάννα Βερέμη

Οραματίζονται την έκδοση ενός περιοδικού για παιδιά και τελικά την πραγματοποιούν.

«Το ρόδι»

το περιοδικό για παιδιά

Αποτελεί ένα περιοδικό το οποίο:

- διαθέτει κατάλληλη αισθητική παρουσίαση, υψηλή ποιότητα και άριστη επιλογή ύλης (Χορτιάτη, 1993).
- από την πρώτη στιγμή της κυκλοφορίας του, υποστηρίχθηκε από σημαντικούς λογοτέχνες της εποχής και άτομα *«με γερό υπόβαθρο παιδείας και ειδικούς επιστήμονες»* (Χορτιάτη, 1993, 1995).
- συμπεριλαμβάνει πάντοτε στους συνεργάτες του αξιόλογους εκπροσώπους της σύγχρονης παιδικής λογοτεχνίας καθώς επίσης και εξαιρετικούς καλλιτέχνες και εικονογράφους (Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, 1993).

«Το ρόδι»

το περιοδικό για παιδιά

Στόχοι του περιοδικού, όπως αναφέρει η διευθύντριά του:

«ήταν η ψυχαγωγία, η επιμόρφωση κι η ενημέρωση των παιδιών... κυρίως, θέλαμε να βοηθήσουμε τα παιδιά να αποκτήσουν δικά τους κριτήρια, για να διαλέγουν. Να ξέρουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους κι ανάλογα να διαμορφώνουν την δική τους στάση ζωής. Επίσης, να μπορέσουν ν' αναπτύξουν την φαντασία και τη δημιουργικότητά τους, μέσα απ' τις σελίδες του περιοδικού και να μάθουν να έχουν εμπιστοσύνη στην κρίση τους και τις ιδέες τους».

("Ροδοσυνέντευξη«, Δροσούλα Βασιλείου- Έλλιουτ, 1982)

«Το ρόδι»

το περιοδικό για παιδιά

Το **παιχνίδι** και η **τέχνη**

αποτελούν δύο πολύ σημαντικούς τομείς για το περιοδικό.

Το παιχνίδι

- αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ύλης του περιοδικού, και
- έχει δοθεί ιδιαίτερη σημασία από τους συντελεστές του περιοδικού σε αυτό.

Η τέχνη

- αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό κεφάλαιο για το περιοδικό,
- δίνεται ιδιαίτερη σημασία στην εικονογράφηση του και στη γενικότερη εικόνα του περιοδικού,
- το περιοδικό προωθεί μέσα από τις σελίδες του την ανάπτυξη της καλαισθησίας και της αίσθηση του ωραίου στα παιδιά- αναγνώστες.

Το παιχνίδι
στο παιδικό περιοδικό
«το ρόδι»

Το δείγμα της έρευνας

Οι 152 δημοσιεύσεις που σχετίζονται με το «παιχνίδι» και συμπεριλαμβάνονται στις σελίδες του παιδικού περιοδικού «το ρόδι».

Μέθοδος

Οι τίτλοι των δημοσιεύσεων που αφορούν το «παιχνίδι» συγκεντρώνονται στο λογισμικό διαχείρισης αναφορών και βιβλιογραφιών περιοδικών, EndNote X7, και μελετώνται μέσω της ανάλυσης περιεχομένου (content analysis).

Διαδικασία ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων

- καταχώρηση όλων των δημοσιεύσεων που συμπεριλαμβάνονται σε κάθε τεύχος του περιοδικού στο λογισμικό διαχείρισης αναφορών και βιβλιογραφιών περιοδικών, EndNote X7, σε μία ειδικά διαμορφωμένη φόρμα του προγράμματος,
- αναζήτηση των δημοσιεύσεων που εμπεριέχουν στον τίτλο ή στην λέξη κλειδί τον όρο «παιχνίδι»,
- εξέταση των δημοσιεύσεων αυτών ως προς τα στοιχεία που είχαν καταχωρηθεί για κάθε μία από αυτές στην ειδικά διαμορφωμένη φόρμα του προγράμματος.

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (1)

- Από τις 2590 δημοσιεύσεις που φιλοξενήθηκαν συνολικά στις σελίδες του ροδιού, οι 152 αποτελούν δημοσιεύσεις σχετικές με το «παιχνίδι».
- Χωρίζοντάς τες ανά εκδοτική περίοδο του περιοδικού προκύπτει ότι:

Εκδοτική περίοδος	Αριθμός Δημοσιεύσεων	Ποσοστά %
Α' περίοδος (1977- 1982)	104	68.4%
Β' περίοδος (1993-1996)	48	31.6%
Σύνολο	152	100%

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (2)

- Εξετάζοντας τα δεδομένα ανά έτος παρατηρείται ότι:

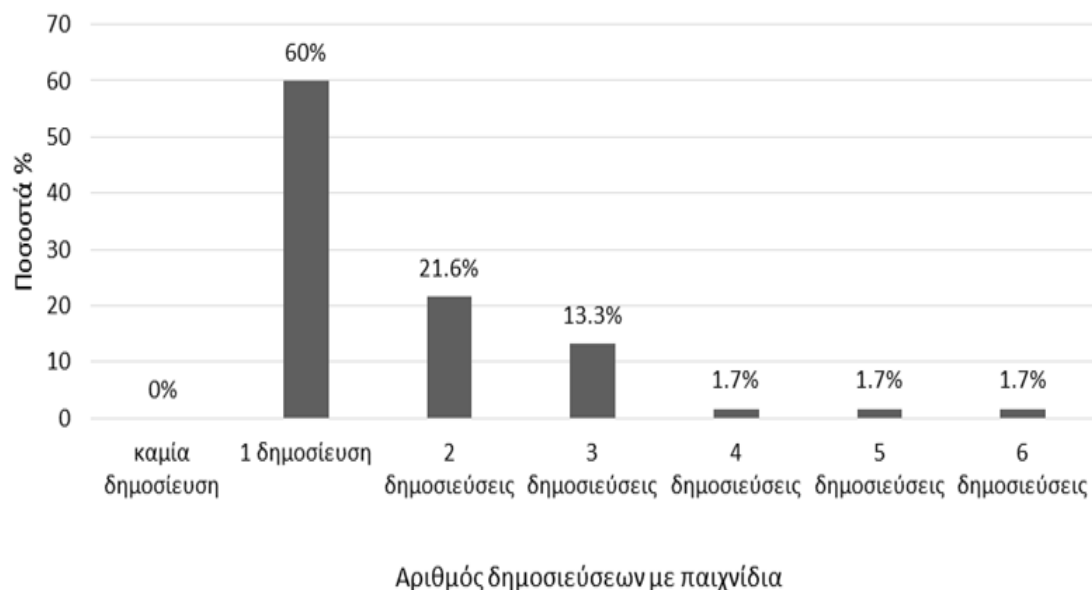

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (3)

Εξετάζοντας τον αριθμό των δημοσιεύσεων, των σχετικών με το «παιχνίδι», που εμπεριέχει κάθε τεύχος του παιδικού περιοδικού «το ρόδι» στο εσωτερικό του, παρατηρείται ότι:

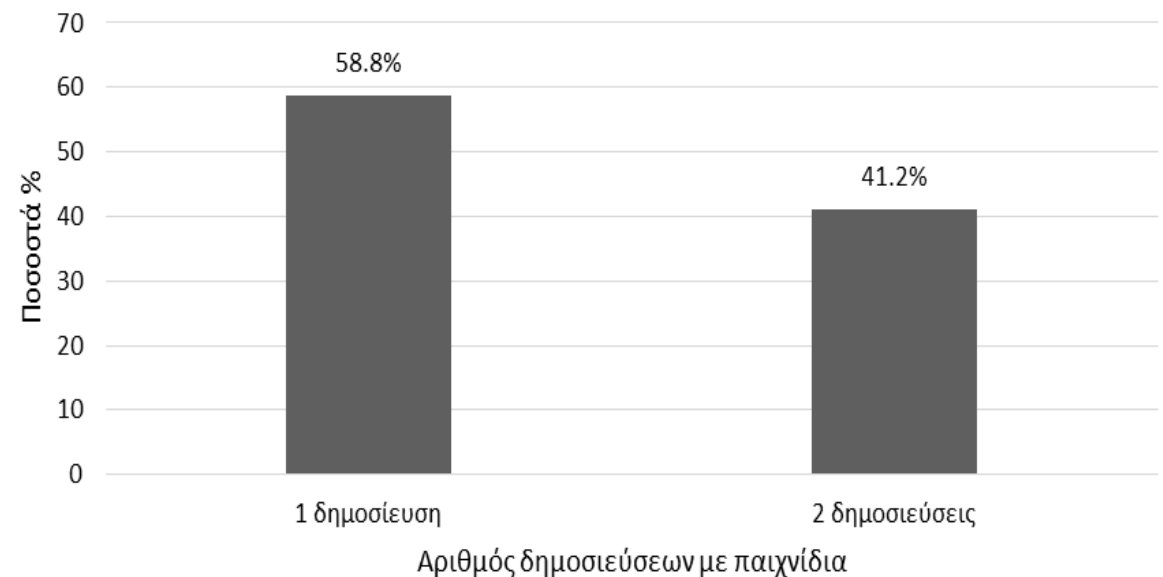
Κατά την πρώτη εκδοτική περίοδο:

Ποσοστά των τευχών ως προς τον αριθμό των δημοσιεύσεων, των σχετικών με το "παιχνίδι", που εμπεριέχουν στις σελίδες τους κατά την Α' εκδοτική περίοδο

Κατά τη δεύτερη εκδοτική περίοδο:

Ποσοστά των τευχών ως προς τον αριθμό των δημοσιεύσεων, των σχετικών με το "παιχνίδι", που εμπεριέχουν στις σελίδες τους κατά την Β' εκδοτική περίοδο

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (4)

Αναφορικά με το είδος των στηλών, των σχετικών με το «παιχνίδι», που δημοσιεύει «το ρόδι» στις σελίδες του, παρατηρείται ότι:

- Υπάρχει μία ομώνυμη στήλη, με τον τίτλο «**Παιχνίδια**», η οποία:
 - καταλαμβάνει συνήθως 2 με 4 σελίδες σε κάθε τεύχος,
 - συμπεριλαμβάνει παιχνίδια όπως, σταυρόλεξα, λαβύρινθους, σκάλες, σπαζοκεφαλιές, αινίγματα, παροιμίες, αριθμητικά παιχνίδια, παιχνίδια με εικόνες, παιχνίδια με κωδικούς, με κρυφά μηνύματα και γενικότερα παιχνίδια που ακονίζουν το μυαλό και καλλιεργούν την σκέψη των παιδιών, και
 - συγκαταλέγεται στην ύλη των 93 από τα 94 τεύχη που κυκλοφορεί συνολικά «το ρόδι» (δεν συγκαταλέγεται μόνο στην ύλη του πρώτου τεύχους που κυκλοφορεί το περιοδικό, το 1977).

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (5)

Εκτός από τη στήλη «**Παιχνίδια**», το περιοδικό συμπεριλαμβάνει στις σελίδες του κι άλλες μεμονωμένες δημοσιεύσεις σχετικές με το «παιχνίδι».

Συγκεκριμένα:

- υπάρχουν άλλες 59 μεμονωμένες δημοσιεύσεις, διαφορετικές μεταξύ τους, που αναφέρονται σε διάφορα θέματα (π.χ. φθινόπωρο, σπορά κ.λ.π.) και παρουσιάζουν ποικιλία παιχνιδιών (όπως επιτραπέζια, μουσικά παιχνίδια, κουίζ, ταχυδακτυλουργικά κόλπα, «Τρικλοποδιές», αθλητικές ακροστιχίδες για κάποια αθλήματα κ.α.)
- σε αυτές συμπεριλαμβάνονται και δημοσιεύσεις οι οποίες αποτελούν κείμενα που αναφέρονται σε παιχνίδια ή παρουσιάζουν παιχνίδια (όπως για παράδειγμα «Παιχνίδια στην άμμο», «Παιχνίδια στην εξοχή», «Παιχνίδια στην παραλία», «Παιχνίδια στο ταξίδι»).

Παρουσίαση Αποτελεσμάτων (6)

Από τις 152 δημοσιεύσεις που φιλοξενεί «το ρόδι» στις σελίδες του και αφορούν στο «παιχνίδι» παρατηρείται ότι:

- στις 104 δημοσιεύσεις δεν φανερώνεται και δεν αναγράφεται πουθενά ο υπεύθυνος σύνταξής τους,
- στις υπόλοιπες 48 παρουσιάζεται το πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την εκάστοτε δημοσίευση και υπογράφει τη σύνταξή του:
 - ✓ κάποιες από αυτές τις δημοσιεύσεις υπογράφονται μόνο από συγγραφείς τους
 - ✓ κάποιες υπογράφονται μόνο από εικονογράφους τους, και
 - ✓ κάποιες υπογράφονται και από τους συγγραφείς και από τους εικονογράφους.

Η τέχνη
στο παιδικό περιοδικό
«το ρόδι»

Το εξώφυλλο (1)

- Αποτελεί το πρώτο σημείο του περιοδικού που διακρίνεται για την καλαισθησία και την ιδιαιτερότητά του.
- Είναι πάντα έγχρωμο.
- Σε αυτό αναγράφεται:
 - ✓ ο τίτλος «*το ρόδι*», με διαφορετικό χρώμα κάθε φορά αλλά πάντα ταιριαστό με το φόντο του,
 - ✓ ο υπότιτλος, «*το περιοδικό για παιδιά*»,
 - ✓ ο μήνας,
 - ✓ το έτος κυκλοφορίας,
 - ✓ ο αριθμός, και
 - ✓ η τιμή του τεύχους

[σε πιο διακριτικό μέγεθος και με πιο διακριτικό χρώμα (συνήθως μαύρο ή λευκό), ώστε να ξεχωρίζουν από το χρώμα στο φόντο].

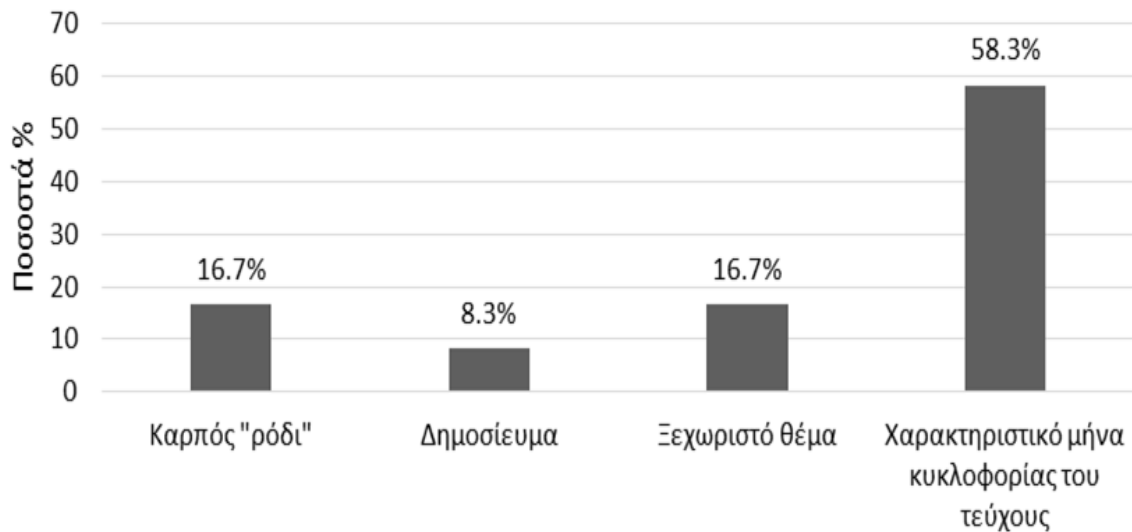
Εξώφυλλο (2)

Το εξώφυλλο πάντα συνοδεύεται από μία έγχρωμη εικόνα.

Κατά την πρώτη εκδοτική περίοδο του περιοδικού, το θέμα της εικόνας αφορά:

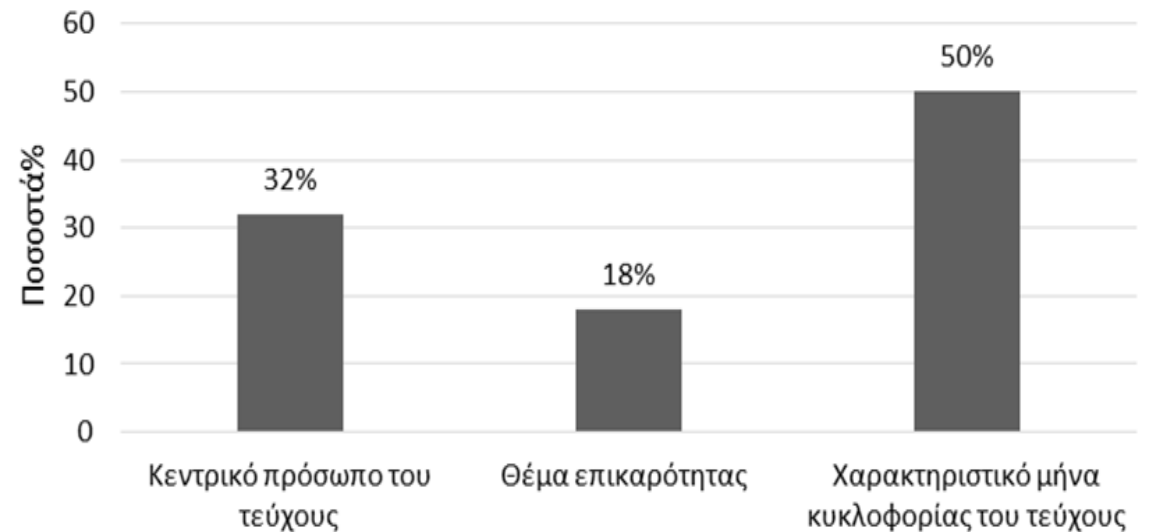
Κατά τη δεύτερη εκδοτική περίοδο του περιοδικού, το θέμα της εικόνας αφορά:

Θέμα εικόνας εξωφύλλου του περιοδικού
Α' εκδοτική περίοδος

Θέμα εικόνας εξωφύλλου

Θέμα εικόνας εξωφύλλου του περιοδικού
Β' εκδοτική περίοδος

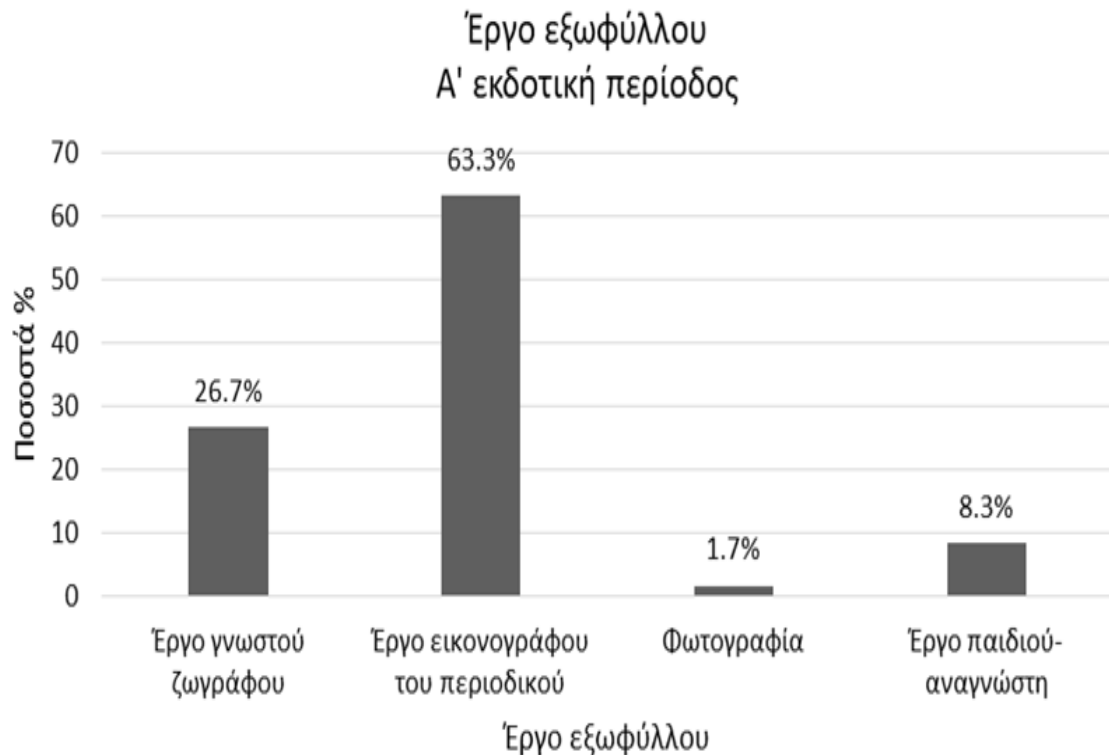

Θέμα εικόνας εξωφύλλου

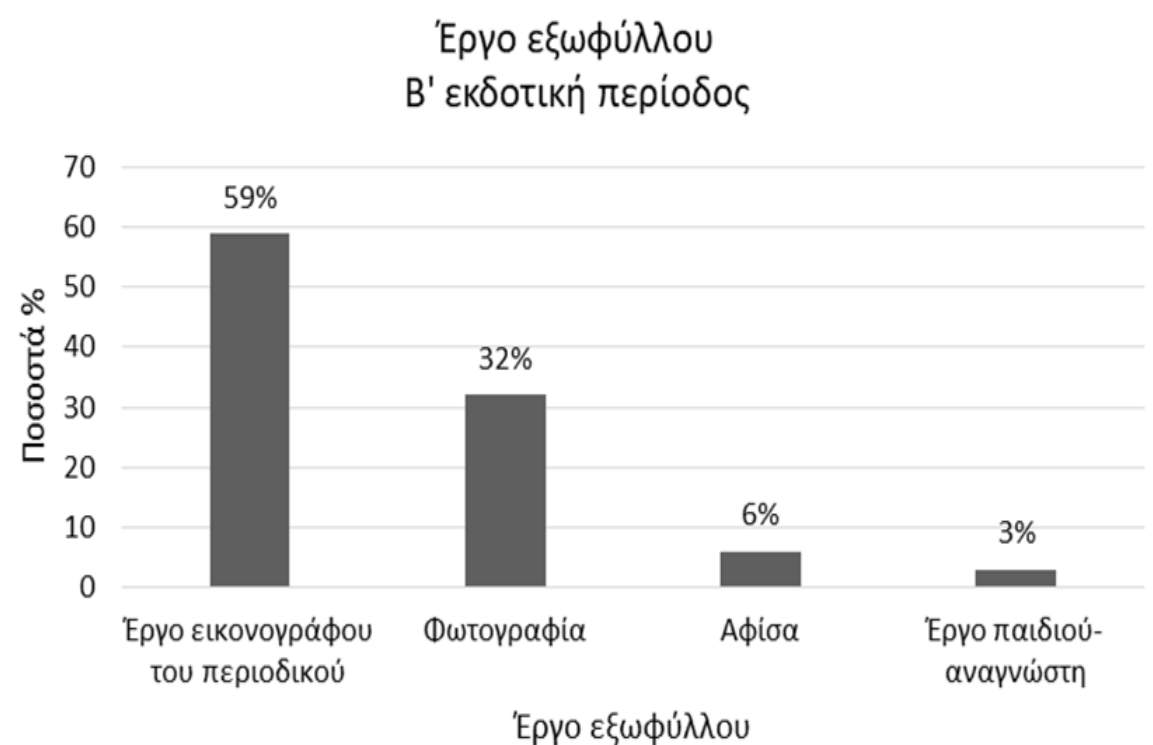
Εξώφυλλο (3)

Η εικόνα κάθε εξωφύλλου φιλοτεχνείται κάθε φορά από διαφορετικό καλλιτέχνης-εικονογράφο.

Κατά την πρώτη περίοδο κυκλοφορίας του περιοδικού οι εικόνες αυτές αποτελούν:

Κατά τη δεύτερη περίοδο κυκλοφορίας του περιοδικού οι εικόνες αυτές αποτελούν:

Εσωτερική εικονογράφηση

Αποτελεί κύριο γνώρισμα του περιοδικού από το πρώτο κιόλας τεύχος.

- Κάθε σελίδα του περιοδικού συνοδεύεται από εικονογράφηση, η οποία:
 - ✓ άλλοτε επεξηγεί το κείμενο, και
 - ✓ άλλοτε λειτουργεί ως ανεξάρτητο καλλιτεχνικό στοιχείο που κοσμεί τη σελίδα.
- Κατά την **πρώτη εκδοτική περίοδο του ροδιού**, σε όλες τις σελίδες, στο εσωτερικό του περιοδικού, τοποθετούνται σκίτσα που ομορφαίνουν και συνοδεύουν τις σελίδες του με άρτιο τρόπο.
- Κατά την **δεύτερη εκδοτική περίοδο** του περιοδικού, οι ζωγραφιές αντικαθίστανται από έγχρωμες φωτογραφίες, οι οποίες κατακλύζουν το εσωτερικό του.

Επίλογος (1)

Σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν φαίνεται ότι «το ρόδι», το περιοδικό για παιδιά, και στις δύο εκδοτικές του περιόδους:

- δεν χάνει τον κύριο στόχο του, που είναι η ψυχαγωγία των παιδιών-αναγνωστών,
- κρατά σταθερό προφίλ,
- διακρίνεται από συνέπεια, και
- δείχνει έμπρακτα την επιθυμία του να ψυχαγωγήσει τους αναγνώστες του μέσω της διατήρησης της σταθερής του στήλης «Παιχνίδια» αλλά και των ελεύθερων δημοσιεύσεων που αφορούν το παιχνίδι και συνεχίζει να συμπεριλαμβάνει στις σελίδες του.

Επίλογος (2)

Όσον αφορά την τέχνη:

το περιοδικό δείχνει να ακολουθεί μία συγκεκριμένη τακτική στο **εξώφυλλό** του, επιλέγει κατά κύριο λόγο:

- καλλιτεχνικά έργα που αναφέρονται και συνδέονται με κάποιο τρόπο με την εποχή και το μήνα του τεύχους που κυκλοφορεί κάθε φορά, και
- καλλιτεχνικά έργα φιλοτεχνημένα από κάποιον εικονογράφο- συνεργάτη του περιοδικού.

ωστόσο πολύ συχνά τολμά και προσφέρει κάτι διαφορετικό.

Κίνηση που αποδεικνύει ότι «*το ρόδι*» αγαπά την τέχνη, την προωθεί και την προβάλλει στους αναγνώστες του.

Επίλογος (3)

Ακόμη, στο **εσωτερικό του περιοδικού**, κάθε δημοσίευση συνοδεύεται από τη δική της αυτόνομη εικονογράφηση.

Γεγονός που καθιστά:

- ✓ κάθε τεύχος ξεχωριστό, και
- ✓ όλη την έκδοση ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα για το παιδί- αναγνώστη.

Κίνηση που αποσκοπεί:

- να αναπτύξει στα παιδιά το κριτήριο της καλαισθησίας,
- να εμφυσήσει τις γνώσεις του σε αυτά,
- να τα προβληματίσει, και
- να τα παρακινήσει

ώστε να αναζητήσουν με τη σειρά τους την τέχνη και να την ακολουθήσουν.

Συμπερασματικά...

Το σύγχρονο περιοδικό για παιδιά, «**το ρόδι**», αποτελεί:

- ένα αξιόλογο παιδικό περιοδικό, προσεγμένο και ιδιαίτερα φροντισμένο τόσο στο εξωτερικό όσο και στο εσωτερικό του,
- ένα πρωτοποριακό περιοδικό για παιδιά, που έχει ως απώτερο σκοπό, τόσο την ψυχαγωγία των αναγνωστών του όσο και την ανάπτυξη της κριτικής τους σκέψης και την ενίσχυση της αισθητικής τους καλλιέργειας,
- ένα περιοδικό που ενδιαφέρεται τόσο για την τέχνη όσο και για το παιχνίδι και τα προωθεί με όσα μέσα διαθέτει στους αναγνώστες του.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!